

Nr. 5.

Anul II.

RÂNDUNICA

FÓIE LITERARĂ-BELETRISTICĂ.

APARE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

IN SIBIU, DE TREI ORI PE LUNA.

PROPRIETAR-EDITOR ȘI REDACTOR

SILVESTRU MOLDOVAN.

SUMARUL:

Te v ę d	George Simu.
Regina balului (Novelet ă)	V. R. Buticescu.
Rugare	Elena din Ardeal.
Judele Z ă bun	I. E. Prodan.
Nebune amintiri	Emiliu Sabo.
George Dandin sau b ă rbatul î n ș elat (trad)	Iosif Schiopul.
As ę m ę n ă ri	Antoni u Popp.
Sciin ț e popularisate	Gr. M ă run ț eanu.
R ă murele:	
Doine din Bihor	Antoni u Popp.
Secret	Iosif Siegescu.
Feliurite	* * *

Apare:
în 10, 20 și 30 a fiecărei luni.

Abonamentul:
Pe an 6 fl., pe jumătate de an 3 fl., pe pătrar de an 1'70 fl.
Pentru România și străinătate pe an 16 franci.

Proprietar-editor și redactor Silvestru Moldovan.

TE VÊD...

*Te vîd și ați frumoasă, cu gene lungi, plecate
Pe ochii tăi ce 'nșală o lume la păcate,
Și 'ntreb inima-mi tristă de ce mai bate încă,
Când eti-s dat uitării... cu noaptea ei adîncă.
Și mă revolt, cum pôte simțirea să nu 'ncete,
Deși de-atîta vreme de liniște mi-e sete!
De ce ca marea largă, bătută de orcane,
Se sbuciumă-al meu suflet de cugete tirane?*

M.-Gheja 1895.

*Ah! tu agiți și astăzi o viață ce-și poftesce,
Intrarea liniștită în noaptea, ce sosesc...
Și vecinic cu surisul pe buze mi te-areți
În vis și trîez ești tot Tu ca 'n d'albe dimineți
Cînd traiul era dulce... cînd visurile sfînte
Băteau la pîrta vieții... ca dulce rugăminte
Și astfel viața-mi totă se strecură în visuri,
În cari îți privesc chipul și crudele-ți surisuri.*

George Simu.

REGINA BALULUI.

Noveletă.

(Sfîrșit.)

V. R. Buticescu.

— Și dacă v'ăș spune?
— Atunci — atunci ai sci. Dta ai fi cel mai sciutor și — mai bun.
— Dacă v'ăș spune, se pôte că nu mi-ați crede.
Lasă să spună juriul, o grupă de ômeni competenți, — și ce va judeca acea grupă, va fi silit să cređă fie-cine.
— A — viclesug dle avocat; viclesug grozav și ne mai aude.
— Dar rogu-vê ce viclesug aflați în vorbele mele?
— Gîndesci că n'am găcit? O, și eu sunt viclînă.
— Spuneți, ce ați găcit?
— Juriul va decide; și dta vei veni cu față imposantă și triumfătoare: veđi domnișoră Elena, am găcit.
— Ei și nu voui fi găcit?
— Nu. Căci dta cugeți la alta. Și anume la Iulia cea blondă și frumoasă.
— Pentru ce chiar la Iulia?
— Ai đis că-ți place. Dta ai đis. Spune nu e așa?
— Dar am mai đis că este alta și mai frumoasă.
— Una va fi frumoasă, ér Iulia îți place. N'ai đis dta singur?

A — cugetă tînerul — e jalusă. — Cine e jalus: acela iubesc.

— O iubesc pe domnișora Iulia și pe celelalte frumoșe tôte, așa pe cum iubim frumosul. Eu iubesc tot ce e frumos — o pasere mică, o flóre, cu atata mai mult o damă frumoasă; dar inima mi-e liberă.

Domnișora Elena sê făcû tot mai sglobie.

— O iubesci, o iubesci, și érá o iubesci. Spune-mi cui ați menit buchetul, și atunci îți cred.

— Nu sê pôte.

— Nu đeu, căci nu scii. Și atata!

— Domnișoră, ce-mi dați dacă o găcesc.

Elena privi în sus, cu ôre-care lene grațiosă, ca și cînd ar căuta ce i-ar putea da — apoi se re'ntorse repede:

— Ți-o dau pe ea. — Dacă găcesci: sê fie a dtale — đise Elena, și rise cu hohot asemenea unui copil sglobiu și rêsfățat.

— Cine sê fie a mea? Iulia?

— Ba. Dama care va dobândi buchetul — regina balului. Spune, nu-s bună și darnică?

— Fôrte bună, fôrte darnică și fôrte grațiosă — vê mulțamesc.

— Ți place?
 — Place, domnișoră.
 — A dtale să fie — dișe Elena, și începù să cânte incet „Isaia dântuesce“ pe o arie de vals.
 — Dați-mi mâna domnișoră. Regina balului să fie a mea.
 Elena dădù mâna; dar apoi ridică degetul grațios.
 — Dacă o găcesci, altmintrenea nu.
 — La tot casul — dacă o găcesc.
 — Oh, dar eu nu-ți voi crede.
 — Facem alt ceva, domnișoră.
 — Ce?
 — Li scriu numele pe un bilet; biletul îl punem într'un plic, — și după ce vom cunoște rezultatul, deschidem plicul.
 — Bravo. Fôrte bine. Să vedem.
 Advocatul scôse un bilet, scris pe el un nume, îl puse într'un plic, și lipindu-l bine îl închise.
 — Êta domnișoră. În pausă desfacem plicul, și — regina balului e a mea — dișe și voi să pună biletul în portmoneu.
 — Uf — tipă domnișora. Nu, nu, nu. Biletul stă la mine. Dta mă vei înșela.
 — Bine domnișoră. Biletul să steie la dvôstră; dar — regina balului e a mea.
 — Amin.

Se dădù semnalul la cadrul.
 Tinêrul avocat să depărtă; ér Elena alergă repede în odaia de toaletă, scôse plicul și 'l desfăcù.
 Pe bilet era scris numele: Elena.

* * *

Međul nopții — ôra cea așteptată — sosi.
 Și se auđi un zuzet, un sgomot mare.
 Tobe și trâmbițe — făcură un sunet, de care tremurau ferestrele. Ér în urmă se începù un marș strașnic.

Și atunci se iviră pe o ușe o grupă de figuri, în șir lung, ca un vis cumplit.

Toți erau mascați, în chipul cel mai bizar.
 În frunte venea deisorul Amor. Cu aripile peștrițe și pudrinite, bătându-le grațios ca și porumbii. — În mână ținea un arc, împénat cu flori, și încordat. În córdă o săgéta într'aurită de trestie.

După drăgălașul Amor, venea Paris cu un buchet, frumos de minune. Apoi urmă o cétă mare de masce, care de care mai invențios mascate.

Publicul făcù loc, și ceta mascelor se înșiră, una după alta prin sală, în marș repede.

Atunci Amorul descărcă arcul, și săgéta cea de aur sări peste public, și atinse pe domnișora Elena.

Fost-a întemplantare, sau fost-a plănuit ca să cadă săgéta la cutare damă — nu se scia.

Acuma eși Paris, și oferi buchetul Elenei.

Toți erupseră în aplause, ér domnișora Elena roși ca para focului.

Era o distincție scumpă pentru vanitatea unei dame tinere, dar care pe o copilă începătore, într'un public mare — o altera. — I-ar fi plăcut să scie tótă lumea de invingerea ei, dar ea să nu fie de față.

* * *

Timpul de pausă trecù, ca un vis frumos.
 Dântuitorii să sculară dela mese, și trecură pe rënd în sala de joc.

Când să sculă domnișora Elena, tinêrul avocat îi dădù brațul.

Elena era încă tot rumenă, ca o rosă 'mpojărită; rumenă și veselă — un ânger în chip de femeie.

Public mare să primbla prin sală, și ei să amestecară în valul cel mare.

— Domnișoră — dișe tinêrul — să vedem dacă am găcit sau ba.

RĂMURELE.

Doine din Bihor.

Fata 'mbrăcată în mêtasă
 Nu ți-o alege de mirésă
 Că n'ai ce cu ea la casă —
 De lucrat nu ți-a lucra
 Tu de-i fierbe, ea mânca,
 Căci nici un lucru nu sei
 Numai mânca și dormi.

Dute dor
 Până ce-i nor
 Că pe când va 'nsenina
 Inapoi ai de-a 'ntorna,
 Nu te mân cale departe
 Ci de-un ceas și jumătate,
 La hădița meu iubit
 Să-i spui dorul meu cumplit.
 Că de când nu l'am vėđut
 Iarbă 'n casă ne-a crescut.
 Du-te pân' la el în casă
 Și te pune cruce 'n masă,
 Pân' atunci nu re'ntorna
 Pân' i-aduci și inima.

Antoniu Popp.

Secretul.

Profesorul X. esplică tinerilor din jurul seu reformele bisericesci. Erau pe peron. Puțini îl ascultau! Trenul a întârziat cu un pătrar de ôra. Tinêrul Brunescu, deși se arêta, că îl interesază esplicațiile bătrânului, dar sprintenii lui ochi îl tradau, că alta are în cap — alt undeva îi stă mintea. Mai bine ar asculta pe fata profesorului, pe dșora Volumnia, de cât vorbele bătrânului.

Tot mai înainte să imbuldesce între mulțime ca să ajungă până la ea. Căci ea era în cealaltă parte — ea era acolo între doi tineri și asculta a lor dulci și lingușitóre vorbe. Chiar voia să trecă și se imbuldea, când de-odată simte lovitura unui evantail și aude vorbele:

— Dle Brunescu! Dle Brunescu! Uite, nici nu ne mai cunoște. — Firesce acum nu mai...

S'ar fi dus el mai departe de nu auđea și vorbele ultime „Firesce acum nu mai...“ acestea l'au scos din fire.

— Ce? dișe el involuntar. Ce „firesce acum nu mai“ vė rog a-mi esplica asta, că intru-adevăr, domnișoră eu...

— Ha! ha! Lasă-te, nu te preface dle Brunescu! Te cuocoe el destul de bine! Serios îți spun, nici nu am cugetat că te scii preface așa bine.

— Dar nu, mă rog eu nu sciu nimic, cu ce aș fi putut da ansă la ris ori batjocură!

— Ha! ha! Nu la ris și batjocură, ci spune-mi ce ai făcut ađi după amėđi?

Aici începù a cam pricepe ceva.

— Elena privi la el, cu ochii plini și strălucitori, și pe fața ei strălucea o primăvară cu sôre, o primăvară cu toate florile și cu tot farmecul ei.

— Deschideți plicul și citiți numele ce am scris pe bilet — dîse tînărul.

— L'am perdut.

— L'ați perdut?

Elena tăcu.

— Domnișoră, fie că l'ați perdut, dar regina balului e a mea. — Vreți?

Elena nu răspunse; dar o respirație desă și repede o tradă, că e emoționată foarte. Să vedea că ar vrea să răspundă, dar n'avea curaj. O prinsese o timi-

ditate necunoscută, timiditatea primei declarațiuni de amor, — și îi se părea că-i vine o ameteală dulce ca într'un vis fermecător.

— Vreți domnișoră Elena?

Copila plecă capul.

— Spuneți domnișoră — spuneți așa, ca să audă Dumnezeu sântul — vreți?

— Vreau — dîse Elena, și privi la el cu o privire fricosă și dulce, asemenea unei rațe sante și izbăvitoare.

— Și la balul cel mai deapropo au venit de braț amîndoi, ca miri.

RUGARE.

*Cuprins de griji și 'ngîndurat,
Scrii iubite, tu că trăiesci;
Să-mi spui tu mie-a tale griji
Și ce gîndesci!!*

*Căci dragă 'n lumea asta n'ai
Mai prietin suflet și mai blînd;
Dar voi ruga pe Dumnezeu
Ingenunchiînd,*

*Că de nu vrei să împărțim
Durerea sufletului tîu,
Atuncea chinul tîu întreg
Să-l sufer eu.*

Elena din Ardeal.

— Eu... eu... m'am preumblat, am studiat...

— Și?... și?...

— Și am fost pe la colegi.

— Numai? Dar amor cine a declarat? Ha? Spune cine a declarat amor dșorei Volumnia? Eu ori dta? Iute!

— Mă rog.

— Inzadar negi, eu toate le știu! Vai că interesant a putut fi momentul, când ai voit să ingenunchi înaintea ei! De ce nu am putut eu fi un fluture atunci, se privesc din ferăstră la dvăstră! Ha! ha! Iti spun drept că de mult nu am ris așa de bine, ca mai înainte, când am audît tot! Dta, care te arătai înaintea fetelor așa de sfânt, ingenunchi înaintea lor! Ha! ha! Nu știi că ai dîs, că nici când nu vei ingenunchia înaintea unei fete! Și nici când nu vei declara amor, căci aceea e copilărie! Vorbesce copilărie e? Ha! ha! ha!

— Inzadar voi nega — spune-mi cine ți-a spus?

— Dta nu! — Êr pe scenă au avut rol două persoane!

— Așa dară Volumnia! Pardonăți-mi dșoră, că trebuie să vă părăsesc, dar am ceva de vorbit cu dînsa!

— Aha! s'a aprins tăciunile! Salutare dle Brunescu! ha! ha!

S'a făcut foc de mînie pe Volumnia. Ce lipsă a avut ea să descopere secretul lor unei alteia! Căci dora a dîs „da“! Sau a voit să facă batjocură din el? Să-l facă de risul lumii! — Așa să gîndea Brunescu până ce a ajuns în cealaltă parte a peronului. Se duse direct la Volumnia și după ce o privi lung dîse:

— Volumnio! Cum se pôte? Ce am vorbit noi astăzi trebuie să știe totă lumea? Ai trebuit să bați toba, nu ai putut să ții secret?

— Dle Brunescu! Ce vorbești cu mine într'un ton așa dur? Dora nu-s detore a primi grobianitățile dtale!

— Nu, nici decum! Dar eu era pot pretinde ca din mine să nu faci comedie! C'ai spus aceea nici nu ar fi așa mare greșală, căci omul își spune și bucuria unul altuia, dar aceea e greșală, că ai predat-o așa că m'ai făcut pe mine ridicul și de rușine! Ori cum ar fi treba, dta ai greșit...

— Dle Brunescu! Ești foarte iritat! Altcum știi ce, eu nu voi întreba de dta, că ce și cum se spun ceva amiceii mele! Mai înțeles?

— Forțe frumos! numai aceea totuș...

— Volumnio! Volumnio! — strigă bătrînul — plecăm acasă! Dar dta dle Brunescu nu ne însoțesci?

— El, tată, are acum altă ocupațiune! Trebuie să mîergă alt undeva!

— Drept are dșora!

Brunescu numai atunci observă, că în decursul vorbirii îi s'a stins țigara. Așa se sting și iluziunile, ce și le plîsmuiesce omul, — își gîndi el și aruncînd țigara cu vehemență la o parte, a plecat gînditor spre casă.

Bpesta

Iosif Siegescu.

JUDELE ZĂBUN.

I. E. Prodan.

Pavel Zăbun, ajutat de noroc și încă mai mult spriginit de oameni ajunse a fi unul dintre fruntașii comunei Ciclani.

De o trecere mare se bucură el la consătenii săi, și toți dela bătrân până la tinăr se pōrtă față de el cu un fel de respect amestecat cu frică. Dar Zăbun nu numai în Ciclani este închinat și temut ci și în impregiurime. Numele lui a trecut de mult peste îngustele hotare ale satului său. Oamenii din satele și orașele învecinate la audul numelui său își povestesc lucruri și întâmplări, care își țin urechea încordată și își fac să încete bataiele inimii.

Chiar dacă nu ți-ar fi destăinuit nimenea, că el a fost căpetenia unei bande de lotri, este de ajuns o privire ageră ca să recunoști în el pe omul, care prea mult s'a întovărășit cu noaptea, avându-și desimea codrilor și adăncimea speluncilor de lăcaș.

Cu stătura ceva peste mijlocie, lat în spete și bine legat, cu fruntea dréptă, la basa căreia sprâncenele negre stufōse și imbinatē, pare că forméză o streșină de-a supra ochilor săi negri, mici, săgetători și pururea mișcători în orbitele lor, Zăbun are o infățișare înspăimântătoare.

Spaima acésta însă, ce ți-o lasă la prima lui privire, pare că ți se perde încâtva stând cu el de vorbă. Căci cuvinte domōle și blānde es de pe buzele sale, un suris deși cam silit, dă puternicelor sale fălci eșite, o formă mai rotundă, ér fața sa, care mai înainte îți părea ca ceriul acoperit de nori negri, încruntat și brăzdat de luminile orbitōre ale fulgerilor, acum se inseninează, primesce un luciu, ce-i împrumută un fel de bunătate și prevenire. Tōte mișcările trupului său, line dar sigure și potrivite, par a fi puse la cale de puterea unui creer deosebit, care scie domni peste inimă și care prin judecata sa rece și bine chibzuită caută numai la scopul ce-l urmărește. Din întréga ființă a lui Zăbun nu poți afla nici cel mai mic semn că vorbesce inima ei numai capul, mintea sa. Purtarea sa, care uneori îți pare plină de gingășie este numai o haină frumoasă, în care își îngropă scopul. El trebuie să se arete om bun, aședat și de omenie, ca lumea să nu-l cređă cine a fost. Sē ține că a rupt-o cu trecutul său, de el nu și-ar mai aduce aminte și ar voi ca și alții să-l fi dat uitării. De aceea și-a părăsit locul nasterii sale și s'a aședat în Ciclani. De dece ani este el aici. În acest lung timp Ciclani n'au putut să aibă în potriua lui nici o plāngere. Nu, căci Zăbun la început să temea de tōtă suflarea vântului, trăia ferit de ochii lumii într'o mică

cociobă, ce și-o făcuse el însuși sub cōsta dēlului de cătră apus din Ciclani. Ani de-a rēndul a dus o astfel de viață, amestecată, de bună sēmă, cu grele griji și témă.

Căci de se 'ntēmpla ca potera să se abată prin Ciclani, Zăbun o adurmea din depărtare, mēsură cu pași de pisică cōsta dēlului și se strecura în pădure să-și aducă lemne sau se lua în altă parte, pe unde nu miroasa a baionetă și a erbă de pușcă.

Astfel petrecu Zăbun anii cei dintâi în Ciclani.

Cum însă zilele de furtună îi trecuă pe de'asupra capului și din ađi cu témă, māne cu frică se făcură ani la număr dece și cum Zăbun începea să pună frica la o parte, să hotări a se împământeni în Ciclani și a se aședa ca și alți creștini de omenie la vatra sa.

Ca om chibzuit el nu dede lumii la început nici un semn despre comorile, ce și le căștigase dela nefericiții rēmași lipsiți sau esirați sub infernala sa mână, ci încet pe încet eși la ivélă.

Astăđi își clădi o parte a casei, māne alta și așa în vreme de vre-o căți-va ani neîntrerupt adause câte-o nouă podōbă la curtea sa.

Dacă din spusele ómenilor și din vėdirea ochilor săi n'am fi aflat despre meseria lui, am rămānea uimiți la priveliștea ce ne isbesce ochiul apropiindu-ne de casa sa și n'am putea înțelegē pe ce cărări s'a putut Zăbun imbogăți, mai ales unde tot satul și impregiurul scie, că nēm de nēmul lui a fost lipit pământului de serman și nevasta sa asemenea nu i-a adus nici un ban chior ca zestre.

Da, ar trebui să rămānem uimiți privind la frumoasa sa casă de pētră ce se înalță ca și o biserică; la curtea sa largă încunjurată cu zid, în care se întind coșere lungi și înalte îndesate până sub coperiș cu păpușoiu; la grajdul de pētră aflător în a dōua parte a curții, în ale cărui podini mānzi neastēmperați lovesc cu copitele și fac ca nechezatul lor să se audă de departe și privind în sfirșit la clăile de fēn și otavă ce se înșiră în lunga sa grădină, întocmai ca plopii de marginea drumurilor.

Cu dragoste și bucurie își desfătéză Zăbun ochii în tōte aceste, de câte-ori stă la masa din coridorul casei sale și sōrbe la fum plăcut din luleauă. El să simte mulțāmit și fericit și acésta fericire o împărțese nu numai cu nevasta și cei doi copilași ai săi ci și cu unii dintre prietini, pe cari uneori îi întrunese la masa sa bogată și-și petrece în dragă voie.

(Va urma.)

NEBUNE AMINTIRI...

*Nebune amintiri din vremi trecute
De ce-mi răpiți ér pacea, fericirea
Cu farmecul acelor vremi perdute
De ce-mi amăgiți din nou gândirea,
Nebune amintiri din vremi trecute!?*

*De ce mi-o reamintiți pe dēnsa érăși?
Cu-aceiași față plină de splendorē
Cu-aceiași ochi prea dulci vioi și galeși,
Când ea a fost o crudă trădătorē
De ce mi-o reamintiți pe dīnsa érăși?*

*În suflet glasul ei de ce-mi rēsună
Și farmecu-i de ce mă mai răpescē
Gândind la zilele visate împreună,
Când sciu deja, că nu mă mai iubescē
În suflet glasul ei de ce-mi rēsună!?*

*Pentru-un păcat, că am iubit odată
Și eu, destul am suferit la chinuri
Și fața mea de lacrimi udată
Destul a veștejit printre suspinuri
Pentru-un păcat, că am iubit odată!*

Nebune amintiri din vremi trecute
Sê nu-mi mai bateți altu 'n pragul minții,
Destule lacrimi de durere vie

Blaș.

Pentru-un păcat jertfit-am pocăinții...
Ci sê-mi sburați acum pentru vecie
Sê nu-mi mai bateți altu 'n pragul minții
Nebune amintiri din vremi trecute!

Emilia Sabo.

GEORGE DANDIN sau BĂRBATUL ÎNȘELAT.

Comedie în 3 acte după Molière

(Urmare.)

Trad. de Iosif Schiopul.

Dl de Sotenville. Și Mathurine de Sotenville a re-trimis favoritului regelui 20,000 galbini, cari i-a trimis acesti galbini necerând alta, de cât a o cerceta.

Dandin. Fiica d-vostre, nu e chiar așa simțitoare, s'a mai imblândit, de când e soția mea!

Dl de Sotenville. Luminéză-ne în afacerea acésta. Noi nu suntem ômeni, cari luăm faptele rele în apărare, din contră vom fi cei dintâi, cari o vom trage la răspundere.

Dómna de Sotenville. În afaceri de onóre nu înțelegem glumă!

Dandin. Nu vă pot spune alta, de cât, că un cavaler, pe care și dvóstră îl cunoșteți, îi face curte, și după spatele meu îi declară amor, ér ea îl ascultă în mod foarte filantropic.

Dómna de Sotenville. Cu aceste mâni o voi su-gruma, dacă e adevérat ceea ce-mi ȃici!

Dl de Sotenville. Cu acésta șabie o voi străpunge, dacă s'a abătut dela calea onórei.

Dandin. V'am spus acuma plângerile mele, vă cer satisfacție.

Dl de Sotenville. Iți voi da acésta satisfacție. Dar ești sigur de ceea ce susții?

Dandin. Fără indoială!

Dl de Sotenville. Așa sê fie!

Dandin. Nu v'am spus, de cât adevéru' curat.

Dl de Sotenville. Vorbescé dta cu fiica noastră, ér eu voi vorbi cu cavalerul ei.

Dómna de Sotenville. Sê fie posibil sê fi comis o atare faptă?

Dl de Sotenville. Vom vedea. Vino cu mine ginere. Iți voi da o satisfacție strălucită.

Dandin. Éta-l, e aci!

SCENA 5.

Dl de Sotenville. *Clitandre, George Dandin.*

Dl de Sotenville. Mă cunosci Dle?

Clitandre. Nu am onórea!

Dl de Sotenville. Sum Baronul de Sotenville.

Clitandre. Mă bucur!

Dl de Sotenville. Numele meu e cunoscut la curte. Ca tiner am avut onórea a lua parte la luptele dela Nancy.

Clitandre. Tare frumos!

Dl de Sotenville. Unul dintre strămoșii mei era atât de vèdut la curte, încât îi s'a permis sê-și vèndă toate moșiile!

Clitandre. Mă bucur din inimă.

Dl de Sotenville. Mi s'a spus că faci curte la o damă tineră, care e fiica mea, și de care mă interesez chiar așa, ca de acest tiner (aretând pe George Dandin), care e ginerele meu!

Clitandre. Cine? Eu?

Dl de Sotenville. Da! Și te rog sê-mi dai satisfacție.

Clitandre. Acésta e o calumnie nerușinată! Cine v'a spus acésta domnul meu?

Dl de Sotenville. Un domn, care pretinde a o sci bine.

Clitandre. Acest cineva e un mincinos! Eu sum un bărbat onest! Mă ții capabil de o faptă atât de josnică? Eu se urmăresc o damă tineră, care are onórea, a fi fiica baronului de Sotenville? Nu! Stima, ce ve-o port familiei D-Vostre, nu m'ar lăsa se-o fac. Acela, care v'a spus una ca acésta, e un mișel!

Dl de Sotenville. Ai auzit ginere!

Dandin. Ce?

Clitandre. Un om de nimica, un miserabil.

Dl de Sotenville (cătră George Dandin) Rspunde!

Dandin. Rspunde Dta!

Clitandre. Dacă ași scii, cine a cutezat, sê me calumnieze, înainte ochilor D-Vostre l-ași străpunge!

Dl de Sotenville. (cătră George Dandin) Acum e rëndul D-Tale sê dovedesci.

Dandin. E dovedită, am spus adevéru'!

Clitandre. Ginerele D-Tale e acela, care —

Dl de Sotenville. Da! Dómnia sa mi s'a plâns mie.

Clitandre. Numai împrejurarea, că aparține familiei D-Vostre me reține a nu-l provoca la duel.

SCENA 6.

Domnul și Dómna de Sotenville. Angelica. Clitandre.

George Dandin și Claudine.

Dómna de Sotenville. Ce nu face jalusia! Aci e fiica mea, care ve va lămuri tótă afacerea.

Clitandre (cătră Angelica) D-Vostre prea stimată dómna, a-ți spus soțului D-Vostre, că eu vă iubesc?

Angelica. Eu? Cum a-și fi putut spune așa ceva? Me iubesci dóră? Ha, ha, încercă numai sê me câștigi! Trimite-mi epistole de amor, fă tot, ce vrei, și declară-mi amor! vei vedea apoi cu cine ai de lucru!

Clitandre. Nu am lipsă de lecțiile D-Vostre, cine ve spune, că dóră vă iubesc?

Angelica. Ce sciu eu, ce vorbesc domnii acestia!

Clitandre. D-Ta însê mai bine trebuie sê scii, că v'am vorbit când-va de amor.

Angelica. Se fi cutezat numai!

Clitandre. Vê asigur, că nu e obiceiul meu, a ve cauza neplăceri. Stima mea față de D-Vostre și familia D-Vostre e mai mare, decât sê-mi permită a me amorrisa în D-Ta.

Dómna de Sotenville (cătră George Dandin) Auzi?

Dl de Sotenville. Ce ȃici la tóte aceste ginere?

Dandin. Ve spun că tóte aceste sunt vorbe góle, vorbe fățărute. Dacă voiți sê ve spun, soția mea numai mai nainte s'a înțeles cu servitoriul D-lui viconte!

Angelica. Cum? Eu?

Clitandre. Eu sê fi trimis un servitor?

Angelica. Claudine!

Clitandre (cătră Claudine) E adevérat?

Claudine. É o minciună grosolană!

Dandin. Taci! Te cunosc bine! Tu l'ai condus în lăuntru.

Claudine. Cine? Eu?

Dandin. Da tu? Nu te preface!

Claudine. Ah! cât de reutăciosă e lumea. A mă calumnia pre mine, carea sum nevinovăția personificată.

Dandin. Taci femeie blăstemată te cunosc bine!

Claudine (cătră Angelica) Ce să fac căci —

Dandin. Taci! Tatăl tēu nu e nobil, te pot pedepsi după placul meu.

Angelica. Calumnia acēsta me vatemă atât de adēnc, încât nu am puterea a respunde. E grozav, a fi acusată, de un soț, pre care totdeauna l'am tractat cu iubire, pōte încă cu prea multă iubire.

Claudine. Așa-i!

Angelica. Vina mea e, că prea l'am stimat. Me duc, căci nu pot suferi o astfel de vātemare!

SCENA 7.

Domnul și dōmna de Sotenville. Clitandre. George Dandin, Claudine.

Dōmna de Sotenville (cătră Dandin) Mergi nu esci demn de o astfel de soț!ă!

Claudine. Ar merita, să fie adevērat, ceea-ce a susținut și dacă a-și fi eu in locul stăpānei mele, a-și face-o! (cătră Clitandre). Ca să-l pedepsesci, ar trebui acuma, ca in adevēr să-i faci curte. 'Ți promit, că te voiu ajuta, și acēsta, fiind-că m'a tractat așa de rău. (Claudine se depărtēză).

Dl de Sotenville. Meriți in adevēr, ginere, ca toți să-ți vorbēscă astfel, căci purtarea D-Tale ne indignēză.

Dōmna de Sotenville. Invață din acēsta să tractezi soția D-Tale cu mai multă finetă, să te faci demn de dēnsa (se depărtēză)

Dandin (la o parte). Ce să me fac! Am tot dreptul și totuși ei sunt de cătră pădure.

SCENA 8.

Dl de Sotenville. Clitandre. George Dandin.

Clitandre (cătră Dl de Sotenville) Acuma te poți convinge, că pe nedrept am fost invovățit! D-Ta ești nobil, sci ce pretinde onōrea nōstră atacată și cred, că-mi vei da satisfacția cerută.

Dl de Sotenville. Domnul acesta cere satisfacție ginere.

Dandin. Cum? satisfacția?

Dl de Sotenville. Da, de sigur; deōre-ce l'ai acusat pre nedreptul.

Dandin. Deloc nu sunt de acēstă părere, nu l'am acusat pre nedreptul! Sciu, de ce se mă țin!

Dl de Sotenville. Puțin ne impōrtă, ce sci și ce nu sci, a negat și acēsta e destul.

Dandin. Dacă l-ași afla in odaia soției mele, ar fi destul se nege?

Dl de Sotenville. Nu mai vorbi atātea, rōgă-l de ertare.

Dandin. Eu să-l rog de ertare, după-ce —

Dl de Sotenville. De sigur! Nu mai sta pe gânduri!

Dandin. Nu înțeleg cum —

Dl de Sotenville. La dracu! La ce atātea vorbe! Trebuie să-l rogi de ertare!

Dandin. Oh! Ghiță! Ghiță!

Dl de Sotenville. Mai antāiu ia-ți pālăria de pe cap; Domnul e nobil și D-Tta nu.

Dandin (cu pālăria in mână, la o parte) 'Mi vine să turb.

Dl de Sotenville. Ți ce-ți voiu spune. Stimate Dle —

Dandin. Stimate Dle —

Dl de Sotenville. Te rog de ertare (vēdēnd că Dandin să opune) Ei, ce vrei?

Dandin. Te rog de ertare —

Dl de Sotenville. Că am presupus așa ceva despre D-Ta —

Dandin. Că am presupus așa ceva despre D-Ta —

Dl de Sotenville. Causa e, că nu V-am cunoscut —

Dandin. Causa e, că nu V-am cunoscut —

Dl de Sotenville. Și fi asigurat, că sum gata la ori-ce serviții.

Dandin. Acēsta e prea mult după tōte —

Dl de Sotenville. (amenințānd) Ți!

Clitandre. Sunt indestulit, domnul meu!

Dl de Sotenville. Nu! Trebuie să gate propoziția.

Dandin. Și fi asigurat, că sum gata la ori-ce serviții.

Clitandre (cătră Dandin) Sunt pe deplin satisfăcut.

Din parte-mi 'ți promit, că nu voiu cugeta mai mult la acēsta (cătră Dl de Sotenville) Mē recomand D-le baron, și-mi pare rău, că am fost silit, să-ți causezi acēsta neplăcere.

Dl de Sotenville. Dacă primesci, te invit la o vēnătōre de iepuri.

Clitandre. M'ai deobliga fōrte (se depărtēză).

Dl de Sotenville. Adio, ginere! Se sci, că ai intrat in o familiă, care ori când te va lua in apērare, și nu va suferi, ca cineva să te vāteme.

SCENA 9.

George Dandin (singur).

Acēsta totuși e prea — Taci numai, Ghiță, taci! Tu ai voit, se fie astfel. Dar' las, dōră 'mi va succede de altă dată, că totuși eu am avut drept.

(Va urma.)

ASĂMĚNĂRI.

Când pentru 'ntāia dată
In negri-ți ochi am privit,
Am gândit, frumōsă fată,
Că ești un ānger slăvit.

Giulița.

Dar' când tu a ta privire
Spre mine o-ai îndreptat,
Spāimēntat de-a ei lucire
Drept demon te-am cugetat.

Antoniu Popp.

SCIINȚE POPULARISATE.

Fiziologie.

(Sfârșit.)

Elefantul de asemenea iubesc muzica și învață ușor a se mișca în tact și chiar a acompania cu niște tonuri nearticulate, toba și buciul, instrumente pentru care densul înclină mai mult.

În anul 1798 s'a dat un concert în grădina Zoologică din Paris, pentru a se vedea efectul ce va produce muzica asupra a doi elefanți.

O melodie simplă, produsă cu o violină, se părea că le face amândurora mare plăcere; variațiunile însă nu le lua în seamă.

O arie de bravură a lui *Mausigny* a rămas fără efect. S'a adus după aceea un buciul și li s'a cântat bucata: *Charmante Gabrielle*, care le-a plăcut cu deosebire. Ascultau amândoi legănându-se pe picioare și din când în când mergeau *unisono*. Din aceste experiențe se poate conchide că elefantului îi plac mai mult tonurile inferioare, de cât cele înalte, că el pune mai multă valoare pe o melodie decât pe o armonie, mai mult un *adagio* de cât un *allegro*.

După experimentele lui Everard Home (1823) elefantul are înțeles numai pentru tonurile inferioare, produse de buciul și piano; leul din contra ascultă buciul numai tonurile înalte și se poartă sălbăticește cu cele inferioare. E cunoscută, de altă parte, antipatia leului, față de cântecul cocoșului.

Șorecele încă are înțeles pentru muzică. *Archer* spune că un șorece a fost prins prin cântecul unei melodii produse cu flautul.

Plutarch și Pliniu ne spune o mulțime de anecdote, care se refer la înțelesul musical al animalelor.

Este cunoscută, din antichitate, istoria lui Arion și a delfinului său, care a dat materie lui Schiller pentru o baladă foarte frumoasă.

Lupul de asemenea nu rămâne indiferent la auzul muzicii. Odată un lăutar a fost încolțit de un lup într-o pădure. Lăutarul de desperare, neștiind ce să facă a început să cânte cu vioara. Lupul atunci s'a pus pe brânci, la ascultat îndelung, urlând și el din când în când. În cele de pe urmă lăutarul s'a urcat într'un pom și a cântat până ce mai târziu au trecut niste țerani care l'au scapat.

Între animalele inferioare cu deosebire șerpii se par a fi susceptibili pentru impresiuni musicale.

Negrii îi îmblânDESC și îi învață să JOCE.

Chateaubriand ne istorisește despre o scenă analoagă, vedută de densul în Canada. „În luna lui Iunie 1796 am călătorit prin Canada superioară cu câte-va familii sălbătice.

„Într'o zi pe când ne oprirăm la turnurile lui *Ienisie* intră un șerpe, *Stryx Boa*, în cortul nostru. Eu m'am înspăimântat grozav; atunci un canades se apropie de șerpe cu flautul și începe a sufla, de unde până atunci șerpele făcuse niște ochi ca doi cărbuni și scotea mereu limbile sale ascuțite, se domoli numai de cât și pără, că asculta cu plăcere melodia. Canadesul a făcut vr-o câți-va pași spre ușe, șerpele s'a luat după el, astfel că în cele de pe urmă a fost scos afară“.

Șopârlele, zice *P. Labat*, încă arată a posedea înțelesul musical; ele se pot ademeni cu fluierul și se pot prinde.

Amorul de muzică la paiangeni este de asemenea cunoscut.

Renumitul violonist *Berschome* are a-și mulțumi marele lui succese, retragerii, în care el ca copil putea a se amusa cu muzica. El avea în singurătatea sa un camarad, despre care nici a visat cineva, un mic paiangin. La început paianginul se afla într'un unghiu de părete și apoi treptat s'a apropiat de masa cu notele și după aceea s'a așezat pe umărul stâng al cântărețului, aici asculta el din apropiere muzica, era un mic diletant inspirat, care reprezenta un auditor întreg. Nici că are lipsă de mai mult un artist.

Mama lui vitregă însă venind o dată în odaia-i de studiat și vedând paianginul pe umărul copilului, fără să prindă acesta de veste l'a omorât.

Berschome din cauza acesta a fost bolnav trei luni.

* * *

Se vor întreba acum mulți: De unde vine puternica impresiune ce are muzica asupra animalelor? Prin ce afinitate secretă poate deștepta sonorile pasiunii? Etă:

Muzica este simbolul mișcării, sau ceva mai mult, ea însăși e mișcare.

Tonurile influențază direct asupra sistemului nervos, străpungând fibrele nervilor sensibili în oscilațiune și astfel produc acea dispozițiune de spirit, care corespunde formei de mișcare, exprimată prin muzică.

După diferiți autori: *Gr. Mărunțeanu*.

FELIURITE.

Pacea casnică.

Sufletele alese nu cunosc gelosia. Iubirea lor este sfântă și plină de încredere. Ființele lor se adoră imprumutat. Afară de idolul lor nu mai găsesc nimic în lume. Și iubirea lor ține cât viața lor întrégă, senină și curată, neslăbind nici pe o clipă.

Er gelosia o cunosc numai inimile de rind, de jos, bărbați ori femei deopotrivă, socotindu-o de o podobă, prin care cred să-și hrănescă sentimente reciproce.

Pentru adevărata fericire casnică e de lipsă din partea bărbatului o iubire sinceră isvorită din adâncul inimii, o iubire, ce nu cunoșce stavili ori piedeci, ci răstornă munți de piatră de cumva se pun în calea ei. Ea nu este un foc de vulcan, ce sgudue întreg pământul

și apoi se liniștesce, ci o simțire sfântă, adâncă și mângăitoare, cu care intri și eși din biserică, unde ai înțeles și ai fost înțeles de îngerii lui Dumnezeu.

Din partea femeii același fel de iubire și aceeași măsură, cât punându-le pe o cumpănă să stea egale.

Elena din Ardeal.

*

1. Gelosia bărbatului este vătămătoare pentru o femeie, care își iubesc soțul; măgulitoare este pentru aceea, care nu și-l iubesc.

2. Onoarea nepătată.

3. Să se scie acomoda împrejurărilor.

Cluș

Nestor G.

